

Geld

Olav Petri

Geld maakt niet gelukkig, maar je kunt er niet genoeg van hebben! Van postzegels, uiteindelijk gekleurde stukjes papier met ooit voor frankering de waarde die er als cijfer op stond, worden we zelden rijk, maar ze geven ons veel genoeg. De combinatie van postzegel en geld komt ook voor. In het voorbeeld dat ik hier geef hebben we met zoiets te maken.

In 1913 regeerde de dynastie van de familie Romanov 300 jaar over het Russische rijk. Dat werd gevierd met een prachtige serie postzegels waarop alle tsaren van belang geportretteerd werden, inclusief voor de roebelwaarden nog paleizen en uiteraard met Nikolaas II ook nog als hoogste waarde. De Staatsdrukkerij liet de zegels ontwerpen door kunstenaars van naam uit die tijd. Enkele ervan waren later ontwerpers van veel zegels van de nieuwe republiek Letland en van de kortstondige republiek Oekraïne.

Rusland raakte in de zomer van 1914 in oorlog. De Eerste Wereldoorlog ontstond doordat in de zomer van dat jaar iedereen dacht dat er wel geen oorlog zou komen, er waren al zo vaak troonopvolgers doodgeschoten.... De oorlog ontbrandde door een serie verdragen die geactiveerd werden in een tijd toen emoties hoog opliepen, nationalisme hoogtij vierde. Het volksgevoel is soms makkelijk op te zwepen, en de mensheid stuurde juichend zijn jonge mannen met de modernste wapens blij een oorlog in. "Met Kerstmis zijn we weer thuis". Op naar Berlijn, Op naar Parijs waren de kreten van mensen die zich lieten opzwepen door foute leiders, al helemaal de militairen onder hen. Een oorlog beginnen is makkelijker dan er mee op te houden. Niks Kerstmis.... De oorlog duurde lang en als grondstof voor wapens, voor granaathulzen bijvoorbeeld, had met koper nodig. Muntgeld bestond meestal uit een koperlegering of zilverlegering. Als je al dat koper nou eens gebruikte voor de oorlogvoering, dan kwam de overwinning misschien snel binnen bereik. In Rusland werden de afbeeldingen van enkele Romanov postzegels gebruikt om ze op wit dun karton af te drukken met op de achterzijde de tekst dat het geld was plus de waarde ervan. Ze waren niet bedoeld voor frankering van post maar werden wel als zodanig getolereerd.

In maart 1917, februari volgens de Juliaanse kalender die in de orthodox christelijke wereld gebruikt werd, kwam het in Sint Petersburg tot een opstand van hongerende mensen waarbij het garnizoen overliep naar de opstandelingen. De stad heette sinds najaar 1914 Petrograd, Petersburg klonk veel te Duits. Na enkele dagen was de toestand volledig uit de

hand gelopen, tsaar Nikolaas en zijn vrouw verloren zelfs de steun van de legerbevelhebbers. Nikolaas II deed afstand van de troon. Zijn broer Michaël weigerde hem op te volgen. Rusland werd opeens een republiek.

Nee, dit was nog niet de revolutie van Lenin, die kwam later dat jaar aan de macht bij de Oktoberrevolutie. Wie in maart dan wel de macht had, was niet erg duidelijk. Er was een Voorlopige Regering, maar in de hoofdstad en ook elders kwam als tweede machtscentrum een Raad van Arbeiders en Soldaten tot stand die eveneens macht uitoefende. In het leger besliste zo'n raad, een sovjet, samen met de militaire leiding. Een onduidelijke, steeds chaotischer periode brak aan....

De postzegels met tsarenportretten en ook het geld was nog even geldig. Het was echter ook leuk om de vellen zegels te overdrukken met teksten die betrekking hebben op de revolutie. Soms kom je ze tegen.

De zegels / het geld hier is overdrukt met de tekst van een krant, de Izvestija, de "Berichten" van de Sovjet van Arbeiders en Soldaten in Petrograd. In de krant staat dat Nikolaas II afstand heeft gedaan van de troon en dat zijn broer hem niet wil opvolgen. De krant was gratis en de lezers worden opgeroepen hem na lezing door te geven aan anderen. Een andere variant heeft de Franse revolutionaire "Phrygische muts" er nog bij, in zwart of rood. Die muts was in Frankrijk sinds de Franse Revolutie symbool geweest van de onderdrukten en is ook te zien bij de "Marianne" postzegels.

